

Журау- лінае пяро

Казка за казкай

**ЖУРАЎ-
ЛІНАЕ
ПЯРО**

ЯКУЦКАЯ КАЗКА

Пераклаў С. МІХАЛЬЧУК

Мастак Я. ЗЕЛЬСКАЯ

Мінск
«Юнацтва»
1988

Кажуць-расказваюць пра храбрага паляўнічага Юджыяна, кажуць-расказваюць пра яго маленькага брата Хаджугура — як яны жылі ды што з імі здарылася.

Жылі два браты без маці, без бацькі. Старэйшы для малодшага і за бацьку і за маці быў. Так і жылі: сонца толькі бачком над зямлёю паказваецца, а старэйшы брат Юджыян ужо ў густым лесе на паляванні, малодшы яшчэ спіць. Сонца вышэй падымецца, малодшы брат Хаджугур устае, двор падмятае, коням і каровам корм дае. Пад вечар агонь у ачагу распальвае, тут і Юджыян з палявання вяртаецца.

Шмат здабычы прыносіў дадому Юджыян. Яшчэ да першага снегу пушных звяроў з нор выганяў. На

самым золку за трохгадовым ласём гнаўся. Пад веча-
р з мядзведзем накрыжкі дужаўся. А ваўкоў —
тых, як толькі згледзіць, без промаху біў. У юрце¹ ў
братоў мяккіх шкур уволу, сала, мяса ўдосталь.

Аднойчы, як заўсёды, пайшоў Юджыян на паля-
ванне, а малалетка Хаджугур, як заўсёды, дома за-
стаўся. Выйшаў з юрты падворак падмятаць-прыбі-
раць, над галавою крык пачуў. Ён угору паглядзеў,
бачыць — у небе сем стэрхаў, сем белых жураўлёў-
журавак кружацца. З-пад сонца белыя крылы іх ру-
жовымі здаюцца, у цяні блакітным адсвечваюць.
Хаджугур жураўкам рукою памахаў, яны трохі ніжэй
спусціліся.

— Хто ў вас дома-дома? — пытаюцца.

— Адзін-адзін дома я! — адказвае Хаджугур. —
Старэйшы брат на паляванні пайшоў.

Жураўлі-жураўкі адна ў адной пытаюцца:

— Пагуляем-пабавімся, сястрыцы, з малалет-
кам? Яму весела будзе, і нам не сумна.

Апусціліся пасярод шырокага двара. На доўгіх
нагах абышлі падворак, потым шкуркі з белым
пер'ем скінулі — дзяўчатамі прыгожымі парабіліся,
вясёлыя гульні распачалі. У хованкі гулялі, навывпе-
радкі з Хаджугурам бегалі, скакалі-танцавалі. Пабы-

¹ Ю р т а — жыллё, часцей за ўсё круглай або авальнай
формы, з каркасам з жэрдак або кітовых касцей, абцягнутых
шкурамі альбо бяроствай.

лі і ў юрце, там усё дагары нагамі перавярнулі. Цэлы дзень гулялі-смяяліся, а сонца на захад схілілася — заспяшаліся. Шкуркі з белым пер'ем пахапалі, на сябе надзелі, зноў у стэрхаў-жураўлёў перакінуліся. Замахалі крыламі, паляцелі.

Тут і старэйшы брат, паляўнічы Юджыян, са здабычай вярнуўся.

Глядзіць — двор не падмецены, някормленыя каровы ў хляве рыкаюць, няпоеныя коні ржуць у стайні. Дровы не пасечаны, вада не прынесена, у юрце агонь не запалены.

— Ты чаму сваю работу не зрабіў? — пытаецца Юджыян у Хаджугура.

— Даруй-прабач, старэйшы брат! — адказвае Хаджугур. — Дзень я праспаў, пра вечар падумаў — раніца.

Засмяяўся старэйшы брат, не раззлаваўся. Разам усю работу як бачыш зрабілі. Кароў накармілі, коней напайлі, сабе есці прыгатавалі. Паелі, спаць леглі.

Назаўтра раніцай, толькі брат з двара, Хаджугур падхапіўся. На мяккіх шкурах не песціўся, на пушыстых не разлежваўся, выбег з юрты, угору паглядзеў. А вышэй падворка, ніжэй неба жураўлі ўжо кружацца.

— Пайшоў, пайшоў мой брат! — крычыць ім Хаджугур-малалетка. — Апускайцеся хутчэй!

Жураўкі апусціліся, дзяўчатамі парабіліся. Тыя ж гульні, што і ўчора, распачалі. Зноў Хаджугур не

прыкмеціў, як дзень мінуў. На развітанне жураўкі сказалі:

— Брату пра нас не кажы, не раскажвай. Хоць слова скажаш — болей не прыляцім!

Паляцелі жураўкі, нібы камячкі снегу ў небе расталі. Хаджугур за работу схапіўся. Ды дзе ж ты паспееш? Брат ужо вяртаецца, дадому лася за ноздры вядзе.

Паглядзеў Юджыян наўкол — нічога не прыбра-на, не дагледжана. Раззлаваўся.

— Сёння зноў гаварыць будзеш: праспаў?!

— Буду! — Хаджугур адказвае.

Не са злосці, а для навукі адкалалашмаціў трохі Юджыян Хаджугура. Сам падумаў: нешта тут не так, відаць, ёсць прычына. Раней не ленаваўся брат, што трэба было рабіць, рабіў з ахвотай.

Раніцай Юджыян устаў, як заўсёды, на досвітку. Лук са стрэламі прыхапіў, з юрты выйшаў, а ў лес не пайшоў. Стукнуўся вобзем і перакінуўся ў блыху. Блыха скокнула і схавалася ў шчыліне агароджы. Прытаілася, чакае.

Э-э, не спіць, не песціцца ў пасцелі Хаджугур. Выбег з юрты, пасярод двара каля канавязі стаў, галаву ўгору задзёр. І блыха са шчыліны высунулася, уверх паглядзела. Кружаць-кружацца там жураўкі, жураўліным крыкам чалавечыя словы вымаўляюць:

— Гэй, малалетка Хаджугур, ці пайшоў твой брат?

— Пайшоў, пайшоў! — Хаджугур крычыць, радасна рукамі махае.— Апускайцеся, апускайцеся хутчэй!

Жураўкі не апускаюцца.

— Чаму гэта ваш падворак ценом зацяніўся? Чаму дом ваш, агонь ваш цёмным туманам затуманіўся?

— Здалося вам гэта,— адказвае Хаджугур.— Сонца яшчэ невысока паднялося, вам яно відаць, а сюды пакуль што не прыйшло.

— Дык няма дома брата? — зноў пытаюцца жураўкі.

— Няма, няма! Ён ужо ў лес зайшоў, звера высачыў, за ім гоніцца.

Сем стэрхаў, сем белых журавак пасярод шырокага двара апусціліся. Шкуркі з пер'ем на канавязь кінулі, дзяўчатамі парабіліся.

Залюбаваўся на іх Юджыян. Усе дзяўчаты прыгожыя, а адна — тая, што шкурку з краю канавязі павесіла,— за ўсіх астатніх прыгажэйшая. Дурэюць-весьляцца, бегаюць дзяўчаты-жураўкі, яна хутчэй за ўсіх бяжыць. Скачуць-танцуюць, яна лягчэй за ўсіх нагамі пераступае, быццам і да зямлі не дакранаецца. І малалетка Хаджугур усё бліжэй да яе трымаецца, усё з ёю стараецца пагуляць.

Пачаў дзень да вечара хіліцца, дзяўчаты Хаджугуру кажучь:

— Хутка твой брат вернецца, пара нам ляцець!

А Юджыян у шчыліне сядзіць, думае-разважае: «Аднак праўду казаў брат-малалетка. Я і сам не прыкмеціў, як дзень да вечара пражыў — нібыта дзівосны сон убачыў!»

Дзяўчаты да канавязі падыходзяць, рукі да шкурак-апратак працягваюць. А Юджыян раней за іх блыхой прыскакаў. Каля самай канавязі ў самога сябе перакінуўся, схапіў шкурку, што з краю вісела.

Шэсць стэрхаў, шэсць белых жураўлёў да неба ўзнімаюцца. Адна дзяўчына на зямлю кідаецца, просіць-моліць паляўнічага аддаць ёй шкурку. Не аддае ёй Юджыян шкурку, гэтак кажа:

— Я на цябе ўвесь дзень глядзеў, табою любавайся. Цяпер ты на мяне паглядзі. Калі не падабаюся табе, бяры шкурку, ляці куды хочаш. Калі падабаюся, заставайся, будзеш маёю жонкаю.

Скрозь слёзы паглядзела на паляўнічага дзяўчына. Высахлі ў яе слёзы, усміхнулася яму.

— Застануся, — ціха сказала.

Юджыян пытаецца:

— А што са шкуркай зрабіць? У юрце на жэрдку павесіць ці ў агонь укінуць?

Збялела дзяўчына.

— У агонь не кідай! Кепска мне будзе. І ў юрце не вешай — вясновым днём пацягне мяне ў неба, пра ўсё забудуся, цябе не пашкадую, сябе не пашкадую. Палячу прэч адсюль! Схавай яе так, каб нічыя рукі яе не чапалі, нічыё вока не бачыла.

Юджыян шкурку з белым пер'ем у акаваны жалезам куфар схаваў. Куфар на тры замкі замкнуў. Ключы на калок каля дзвярэй павесіў.

Добра зажылі Юджыян з красуняю. Раніцай працянаюцца — добрым словам вітаюцца. Жонка мужа на паляванне збірае, плача, быццам на век тыя праводзіны. Увечары Юджыян дадому бяжыць, нібыта год з жонкаю не бачыўся.

У юрце заўсёды чыста прыбрана, прыветлівы агонь гарыць — не згасае, жывёла накормлена, двор падмецены.

Адно кепска — Хаджугур-хлапчук зусім ад рук адбіўся. Раней дамашняя работа ўся на ім ляжала, цяпер маладая яго нявестка ўсё робіць. Цэлы дзень бегае Хаджугур, забаўкі сабе прыдумляе. Восень так мінула, і зіма скончылася.

Аднойчы пайшла красуня па ваду. Падышла да ракі і забылася, чаго прыйшла. Ад яснага неба і вада засінула, пеўчыя птушкі гнёзды віць пачынаюць. Цвіце ўсё. Доўга гэтак яна прастаяла, нарэшце спахалілася, вады набрала, дадому панесла.

А без яе вось што здарылася. Хлопчык Хаджугур даўно ўжо задумаў паляўнічым стаць, брату памочнікам. А Юджыян усё адгаворвае: малы яшчэ, з лука страляць не ўмееш. Памятае Хаджугур: быў дзесьці ў брата стары лук са стрэламі, а куды падзеўся, не ведае. Вось каб знайсці ды ўпотай страляць навучыцца! От бы Юджыян здзівіўся!

Усю юрту Хаджугур перавярнуў, ва ўсе куткі заглянуў — няма нідзе лука.

«Ці не ў куфры хавае?» — падумаў.

Зняў з калка тры ключы, адамкнуў тры замкі, падняў цяжкае века. Лука не знайшоў, стрэлаў не знайшоў, а ўбачыў жураўліную шкурку з белым пер'ем. Дастаў яе, пачаў разглядаць — якія прыгожыя пёркі!

Тут нявестка ўвайшла. Спынілася, глядзіць.

— Дай мне шкурку! — сказала.

Голас у яе быццам не свой зрабіўся, быццам журавель далёка-далёка ў небе затрубіў.

Хаджугур шкурку за спіну схаваў.

— Не дам, — кажа. — Юджыян нездарма яе ў куфар замкнуў. Гэта я незнарок яе ўзяў, зараз назад пакладу.

— Дай хоць патрымаць, — просіць красуня. — Я табе свае залатыя падвескі падару.

— Я не дзяўчынка! Навошта мне залатыя падвескі?

— Я табе пояс падару, серабром вышываны.

— Не патрэбен мужчыну жаночы пояс.

— Я табе нож за шкурку аддам. З узорным дзяржаннем нож, у аздобленых ножнах.

Заблішчалі ў Хаджугура вочы.

— Нож паляўнічаму самы раз! — сказаў хлопчык. — Давай! — Схапіў нож, шпурнуў нявестцы шкурку.

Накінула яна шкурку сабе на плечы, белай жураўкай зрабілася. Выйшла на двор, доўгімі нагамі асцярожна пераступае. Крыламі ўзмахнуць баіцца: хаця б не адарвалі яе ад зямлі, не панеслі ў неба. Юджыян па ёй сумаваць будзе, і яна без яго з тугі змарнее.

Хацела ўжо шкурку скінуць, ды пачула жураўліны кліч. Шэсць стэрхаў кругамі над юртай кружаць, клічуць яе з сабою. Падскочыла яна, з тужлівым крыкам шырокія крылы распасцерла.

Выбег на крык Хаджугур, спужаўся. Кінуўся да яе, хацеў за крыло схапіць, ды не паспеў. Узляцела жураўка, адно толькі пяро ў руках у яго пакінула.

Сем цяпер жураўлёў над юртай развітальны круг робяць. Гэтак, кругамі, і вышыню пачалі набіраць. Усё вышэй і вышэй ляцяць... Вось і за воблакам схаваліся.

Паглядзеў ім услед Хаджугур, махнуў рукою, сказаў:

— А прасіла ж толькі ў руках шкурку патрымаць! Ніколі больш гэтым жанчынам верыць не буду!

Сеў ён тут жа пасярод двара, пяро побач паклаў, пачаў з нажом забаўляцца.

Так і застаў яго старэйшы брат, калі трохі раней часу з палявання вярнуўся.

— Адкуль у цябе нож? — спытаў.

— Жонка твая падарыла.

— А гэтае пяро адкуль?

Маўчыць Хаджугур. Брат яго за плечы трасе, сцяміў, што нешта нядобрае здарылася.

Тут заплакаў Хаджугур:

— Я незнарок шкурку знайшоў. Жонка твая па-
прасіла: дай толькі ў руках патрымаць. А сама надзе-
ла шкурку і паляцела. Стэрхі яе з сабою паклікалі.

Ніколі Юджыян не біў брата ад злосці, а зараз
Хаджугур упершыню ўведаў, які той у гневе страш-
ны. Цяжкім бізуном біў, сабакам абзываў. Нарэшце
спагнаў першую злосць, апамятаўся. Адпіхнуў Хад-
жугура, кінуўся ў стайню, вывеў з праварыны каня,
ускочыў на яго. Залаціста-рыжы конь, хвост і грыва
светлыя, буланай масці конь пад ім аж танцуе.
Юджыян з двара паехаў, на брата не глянуў, толькі
белае пяро з зямлі падняў.

Імчыцца Юджыян на буланым кані, у адной руцэ
ў яго павады, у другой — жураўлінае пяро. Пяро са-
мо паварочваецца, паказвае, куды ехаць трэба.

Доўга ехаў Юджыян. Рэкі на кані пераплываў,
азёры абмінаў, праз густы лес прадзіраўся, па раўні-
не імчаўся. Начаваў пад голым небам, ад ветру за
шырокай спінай каня хаваўся. Колькі начлегаў бы-
ло — і лік страціў.

Нарэшце пад'ехаў да падножжа высокай гары.
Паднялося пяро, вострым канцом угору паказала.
Юджыян пакінуў каня на зялёным лузе пасвіцца, па-
чаў падымацца. Стромкія схілы гары. Юджыян за
першы дзень толькі чвэрць вышыні адолеў. На другі
дзень да палавіны яе дабраўся. А там у яго і сілы
прыбавілася — убачыў белую юрту на вяршыні. Ды

скалы ўсё больш стромкія, расколіны ўсё шырэйшыя, камяні ўсё вастрэйшыя. Колькі яшчэ лез-караскаўся, а ўсё-такі да вяршыні дабраўся. Зайшоў у юрту.

Юрта прыгожа прыбраная, у ачагу вясёлы агонь палае. Пасярэдзіне залатая калыска стаіць, птушка чычах яе калыша. Убачыла птушка, што чалавек зайшоў, страпанулася і крыкнула: «Чып-чычып!» Потым чалавечым голасам загаварыла:

— Ці не Юджыянам цябе завуць? Ці не жонку сваю шукаеш?

— Юджыянам завуць. Жонку шукаю,— адказвае, а сам з калыскі вачэй не зводзіць.

— Што ж,— кажа птушка,— паглядзі на свайго сына.

Нагнуўся Юджыян над калыскай. Прыгожае дзіця там ляжыць. Убачыла Юджыяна, пухленькімі ручанятамі да яго пацягнулася.

— Чы-чып! — птушка сказала.— Часцінка да цэлага хінецца, маленькая крывінка да роднай крыві цягнецца. Пазабаўляй сына, Юджыян, стамілася я калыску калыхаць.

Юджыян у белага гарнастая перакінуўся, уверхуніз у калысцы забігаў, скача, куляецца. Засмяяўся хлопчык.

Тут лёгкія крокі пачуліся, дзверы рыпнулі. Птушка сказала:

— Захоча ці не захоча бачыць цябе жонка? Хавайся хутчэй!

Юджыян-гарнастай за шкурамі прытаіўся. А дзіця моцна заплакала, бо забаўку сваю страціла.

Убегла ў юрту белая жураўка, шкурку хуценька скінула, заспяшалася да дзіцяці, на рукі ўзяла. Адчула дзіця матчына цяпло і сціхла.

Тады гарнастай з-пад шкур вылез і зноў Юджыянам зрабіўся. Шкурку схапіў і ў агонь укінуў. Крыкнула красуня, азірнулася. Мужу з дакорам прашаптала:

— Ах, навошта ты гэтак зрабіў?!

І павалілася нежывая.

Юджыян яе на рукі падхапіў, туліць да грудзей, сваім дыханнем сагравае — хоча да жыцця вярнуць. Але не зварухнецца красуня, смяротны сон яе скаваў. Юджыян яе на шкуры паклаў, галаву звесіў.

— Чорны дзень мой настаў! Пара жалобы надышла! Усё яна наперад ведала, прадказвала: «Шкурку ў агонь укінеш — бяда будзе!» А я гарачаму сэрцу, няўрымслівай руцэ волю даў. Вось яна, бяда, і грывнула! Сам вінаваты, сам і адказваць буду. Слабасць сілаю, прастадушнасць хітрасцю адолею, гарачнасць цярплінасцю загладжу.

Выбег Юджыян з юрты. Убачыў лёгкае воблачка, што каля гары затрымалася, разагнаўся, скочыў на яго. Паплыло воблачка, гайдаецца, пакалыхваецца. Ужо і сонца зайшло, неба пацямнела. Воблачка ўздоўж вялікага зорнага шляху плыве. Падплыло да Сузор'я, спынілася. Юджыян з воблака на верхнюю

зямлю¹ пераступіў. Агледзеўся. Гэткія ж тут мясціны, як і там, унізе, — зямля, дом і агонь гарыць.

На медным васьміногім лабазе² дзяўчына сядзіць. Васьмісажнёвыя ярка-чырвоныя шаўковыя валасы распусціла, на сярэбраны кол накруціла, залатым грабянцом расчэсвае. Сказаў ёй Юджыян:

— Дачка Сузор'я, дачка пана Юргяля! Пужлівая шаманка³ Юргюк-удаган! Прыйшоў я, каб узяць цябе за жонку. Ці пойдзеш за мяне замуж?

Паглядзела на яго дачка Сузор'я — стройны, прыгожы той, хто сватаць яе прыйшоў. Ціха яму адказала:

— Пайду за цябе.

— Тады збірай свае ўборы, у дарогу рыхтуйся. Буду цябе чакаць на вяршыні самай высокай гары.

Замітусілася Пужлівая шаманка, збірае свае ўборы-строі, склікае сваю пасажную жывёлу. А Юджыян далей пайшоў.

Прыйшоў да юрты пана Месяца. На медным васьміногім лабазе дзяўчына сядзіць. Васьмісажнёвыя

¹ Верхняя зямля (тундра) — паводле ўяўлення многіх паўночных народаў — свет, які размешчаны на небе, дзе жывуць багі, часцей за ўсё заступнікі людзей.

² Л а б а з — (тут) свіран для захоўвання запасаў харчоў і дамашніх рэчаў. Ставіцца на п'ялях, слупах, каб у яго не залезлі звяры. Гэтак жа называецца высокі памост.

³ Ш а м а н — вядзьмар, чараўнік, знахар.

серабрыста-шаўковыя валасы распусціла, на сярэбраны кол іх накруціла, залатым грабянцом чэша. Юджыян ёй сказаў:

— Дачка пана Месяца, Месячнага святла шаманка! Прыйшоў я цябе ўзяць за жонку. Ці пойдзеш за мяне замуж?

Паглядзела на яго дачка Месяца — твар смелы, вочы розумам свецяцца ў таго, хто сватаць яе прыйшоў. Адказала:

— Пайду за цябе. Дай толькі час пасаг сабраць.

— Не маю я часу, — Юджыян кажа. — Усё рабі, як сама ведаеш. Потым прыезджай на вяршыню самай высокай гары. Там чакаць буду.

Дачка пана Месяца, Месячнага святла шаманка замітусілася, адзежу-ўборы збірае, пажытую жывёлу склікае. А Юджыян далей падаўся.

Пакуль ішоў, ноч скончылася. Зазыяла ўдалечыні юрта пана Сонца. Юджыян проста не яе кіруецца.

Каля зіхоткай юрты на медным васьміногім лабазе дзяўчына сядзіць. Васьмісажнёвыя сонечна-шаўковыя валасы на сярэбраны кол накруціла, залатым грабянцом расчэсвае. Юджыян ёй сказаў:

— Дачка пана Сонца! Кюёгяль-удаган шаманка! Вось я да цябе прыйшоў. За жонку цябе вазьму, калі захочаш, калі пойдзеш!

Кюёгяль-удаган шаманка на свайго бацьку, пана Сонца, не міргаючы глядзела, а тут зажмурылася. Асляпіла яе любоў да таго, хто сватаць прыйшоў. Так

яна Юджыяну адказала:

— Пайдү за цябе замуж. Чаму ж не пайсці?

Юджыян і ёй загадаў, як збярэцца, на вяршыню самай высокай гары ехаць.

Засталася Кюёгяль-удаган шаманка пасаг рыхтаваць, а Юджыян наперад заспяшаўся.

Дабег да краю верхняй зямлі, скокнуў на тое самае воблачка, на ім у дарогу назад падаўся. Да гары падплыў, на яе вяршыні апынуўся.

У юрце птушка чычах Юджыянава дзіця калыша, а на шкурах нежывая жонка ляжыць. Юджыян яе ў сваю адзежу пераапануў, доўгія валасы яе пад шапку падабраў. Потым вынес з юрты, паклаў перад уваходам. Сам за юртай схаваўся.

Толькі паспеў усё зрабіць, з трох бакоў на трох конях нявесты яго пад'ехалі. У кожнай з сабою багаты пасаг. У тароках¹ сукенкі, дарагія футры. У кожнай восемдзсят табуноў коней, у кожнай дзевяноста чарод кароў. Усе схілы гары статкамі ўкрыліся.

Злезлі нявесты з коней. Адна адну ўбачылі.

— Сябровачкі-сястрыцы, — гамоняць між сабою, — выходзіць, мы ўсе тры — жонкі аднаго мужа. Што ж, не сумна нам будзе на Зямлі жыць. А дзе ж наш муж, чаму нас не страчае? Зойдзем у юрту, можа, спіць ён.

Пайшлі лёгкімі нябеснымі крокамі да юрты. Рап-

¹Т а р о к а — уючны мех.

там усе тры спыніліся. Адна кажа:

— Ох, сястрыцы, ныйначай мёртвы ляжыць!

Другая кажа:

— Ці не наш гэта муж?

Трэцяя паглядзела.

— Ён, ён! У гэтай адзежы і сватацца да мяне прыходзіў.

Дачка пана Сонца Кюёгяль-удаган шаманка пытаецца:

— Дачка пана Юргяля, Пужлівая шаманка, ці ўмееш ты мёртвага ажывіць?

— Сказаць умею — няпраўда і сказаць не умею — няпраўда, — Пужлівая шаманка адказвае. — Магу мёртвага так ажывіць, што будзе ён — нібы без памяці чалавек ляжыць.

— Што ж, не многа гэта і не мала, — кажа дачка пана Сонца.

Потым спытала ў дачкі пана Месяца:

— А ці вялікае тваё ўменне, Месячнага святла шаманка?

— Умею зрабіць мёртвага чалавека такім, нібыта ён моцна спіць, — адказала тая.

— А я, — кажа Кюёгяль-удаган шаманка, дачка пана Сонца, — магу мёртвага да памяці вярнуць, ад смяротнага сну разбудзіць.

— Ну, дык што ж, сябровачкі-сёстры! — сказалі ўсе трое. — Возьмемся за работу. Ажывім нашага мужа.

Першай Пужлівая шаманка, дачка Сузор'я, цераз мёртвае цела пераскочыла. Трошкі прыўзняліся грудзі ў мёртвага, ледзь прыкметна пара ад дыхання з рота вылятае.

Другою пераскочыла Месячнага святла шаманка. Тут бледны твар паружавеў, вейкі зварухнуліся.

Цяпер выйшла наперад дачка пана Сонца, Кюёгаль-удаган шаманка. Пераскочыла, а ўслед за ёю і той мёртвы з зямлі падняўся. Шапка з галавы ў яго звалілася, рассыпаліся па плячах доўгія валасы.

— Ох, сябровачкі-сястрыцы, мусіць, не таго мы ажывілі! Не муж гэта наш, а чужая жанчына.

А Юджыян за юртай хаваўся і ўсё чуў, усё бачыў. Выбег цяпер, лібую жонку сваю моцна абняў. Яна твар на яго шырокіх грудзях схавала, ад радасці ўся зачырванелася.

Пазіраюць шаманкі, паміж сабой пераглядваюцца. Раптам у юрце дзіця заплакала. Пачула гэта красуня, ад мужа адарвалася, кінулася ў юрту. І Юджыян за ёю пабег.

— Няма нам тут чаго рабіць, сястрыцы, — сказала дачка пана Сонца. — Ёсць у нашага жаніха жонка і дзіця. Не будзем жа мы, нябесныя шаманкі, малодшымі жонкамі?! Давайце дадому вернемся.

Села яна на свайго каня, скокнуў конь, проста ў неба памчаўся. І дзве другія за ёю памчаліся. Пасярод дарогі дачка пана Юргяля, Пужлівая шаманка, раптам закрычала:

— Ох, сястрыцы, што мы нарабілі! Забыліся на Зямлі ўвесь наш пасаг.

Ганарыста засмяялася дачка пана Сонца, Кюё-гяль-удаган шаманка.

— У майго бацькі багацця паболея, чым нейкая нікчэмная жывёла, што я ўнізе пакінула,— сказала яна.— Бацька мне падорыць, колькі я захачу.

— І мой бацька ні слова ў дакор мне не скажа! — прамовіла дачка пана Месяца, Месячнага святла шаманка.

Зачырванелася Юргюк-удаган, дачка Сузор'я, дачка пана Юргяля.

— Дык няхай і маё дабро прападае. Не такі мой бацька багаты, як вашы, але ж і ён для мяне нічога не пашкадуе.

І не вярнуліся. Усё багацце, усе пасагі Юджыяну засталіся. А ён у дарогу сабраўся, у родныя мясціны ехаць. Свіснуў маладзецкім посвістам, прымчаўся з зялёнай даліны яго буланы конь.

Так вось і едуць: Юджыян на сваім буланым едзе, жонку перад сабою пасадзіў, калыска каля левага калена моцна прывязана — у ёй сына вязе. На калысцы верная нянька птушка чычах сядзіць, малому песні спявае.

Тры разы па восемдзесят табуноў коней перад імі бягуць. Тры разы па дзевяноста чарод кароў ззаду ідуць.

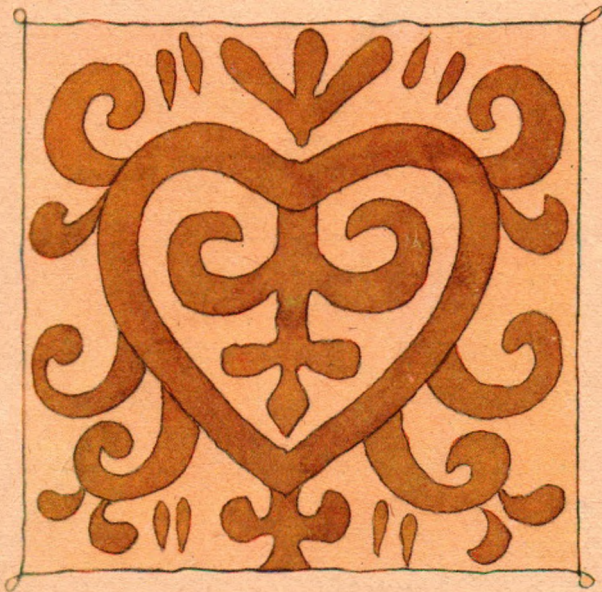
Так ехалі, так і даехалі. Выбег ім насустрач пры-

гожы юнак, рослы, плечы шырокія.

— Ці ты гэта, Хаджугур, брат мой малодшы? — пытаецца Юджыян.

— Няўжо гэтак вырас, што і не пазнаць? — Хаджугур смяецца. — Бачу, ты жонку сваю, дарагую маю нявестку, здабыў, назад прывёз. Даруйце, што кепскае ад мяне было!

Разам яны зажылі, добра жылі. Так яно, кажуць, было, такое вось, расказваюць, здарылася.

Серыя заснавана ў 1981 годзе

ЛИТЕРАТУРНО-ХУДОЖЕСТВЕННОЕ ИЗДАНИЕ

ЖУРАВЛИНОЕ ПЕРО

Якутская сказка

Для детей дошкольного возраста

Минск, издательство «Юнацтва»

На белорусском языке

ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАЕ ВЫДАННЕ

ЖУРАЎЛІНАЕ ПЯРО

Якуцкая казка

Загадчык рэдакцыі М. А. Казбярук

Рэдактар Н. І. Мірончык

Малодшы рэдактар Н. А. Грышкова

Мастацкі рэдактар А. У. Ружо

Тэхнічны рэдактар В. А. Каляда

Карэктар Л. С. Мануленка

ІБ № 1010

Здадзена ў набор 18.06.87. Падпісана да друку 28.01.88. Фармат 70×84¹/₁₆. Папера афс. № 2. Гарнітура Тып Таймс. Афсетны друк. Ум. друк. арк. 2,18. Ум. фарб.-адб. 9,27. Ул.-выд. арк. 1,95. Тыраж 200 000 экз. Зак. 494. Цана 15 к.

Выдавецтва «Юнацтва» Дзяржаўнага камітэта БССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю. 220600, Мінск, праспект Машэрава, 11.

Мінскі ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга паліграфкампінат МВПА імя Я. Коласа. 220005, Мінск, Чырвоная, 23.

4803010200—063

Ж _____ 32—88

M307(03)—88

ISBN 5-7880-0031-9

ББК 84Я

Ж91

